

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Centvriæ Selectorvm Casvvm Conscientiæ. I. II. III.tia

Burghaber, Adam

Fribvrgi Brisgoiæ, 1665

72. Popo deprehendens in sylua indica metalli mox à fundi domino latentis metalli ignaro emit eam communi quidem pretio, sed maximo & iusto lucro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40942

loc. cit. Si aliunde mens & intentio testatoris nō legitimè & sufficienter cognoscatur, cōceditur: secus negatur. In proposito autē mentē & intentionem Testatoris in contrarium legitimè & sufficienter aliunde cognosci, ostendunt abundè allatæ rationes. Quare Molina *de Instit. Tom. 1. Tr. 2. D. 196.* ait, ex coniecturis & fundamentis allatis non tantum in foro interno, sed etiā externo præsumendū, & à Iudice decernendū esse, testatoris volūtatē fuisse, vt, si præter opinionem res legata cognoscetur aliena, ideòque ab altero Domino vindicaretur, tantundem ex alijs suis relictis bonis substitueretur.

LXXII. *Popo vir quidam nobilis ac diues, dum nuper in syluis oberrat, manifesta indicia metalli deprehendit. Conuenit ergo mox Dominum fundi, nullaque eius, quod deprehenderat, mentione factâ ab eodē emit communi pretio fundum illum; in quo empto vix incipit fodere, statim diuitem venam metallicam inuenit, ac longè maximum inde lucrum eruit. Queritur. Vtrum Popo communi pretio emere potuerit fundum, in quo solus nouit latere venam metalli?*

Videtur non posse. Ita Vasquez, Turrianus, & alij, quos refert & sequitur Diana *part. 9. Tr. 5. R. 17.* Tum quia non seruatur æqualitas inter rem venditam & pretium, cum illa non tantum duplo (vbi tamen iam locū habet *l. 2. C. de rescind. vend.*) sed centuplo, imò mille-

millecuplo huic præstat. Tum quia Dominus fundi ignorat hanc venam metallicam. Sicut ergo ab ignaro rustico non potest emi gemma vili pretio, ita nec in proposito vena metallica. Tum quia dolus suus nemini, adeoq; nec huic emptori debet prodesse. *l. r. ff. de dol.* Tum quia venæ metallicæ per se sunt magnæ æstimationis, Ergo non cedunt vilissimo fundo, & in pretio huius comprehenduntur, sicut nec pictura Apellis aut Parrhasij venit in accessione & pretio vilissimæ tabulæ.

Resp. Poponem communi pretio emere potuisse fundum, in quo nouit latere venam metallicam. Ita apertè Cardin. de Lugo *de Iustit. D. 6. n. 128.* & hoc teste consequenter ij, qui hoc asserunt de thesauro latente in alieno fundo, quos in magna copia allegat *n. 126.* Ratio fundamentalis est, quod pretium illud commune sit iustum; nam pretium rei iustū non sumitur præcisè ex maiori rei utilitate, sed communi hominum æstimatione. Atqui fundus ille, in quo vena metallica latet, iuxta communè hominum æstimationem plus non valet. Ergo pretium est iustum, & hoc soluto Popo implet officium emptoris, non secus ac Pharmacopola, dum fascem herbarum communi pretio emit sciens aliquã ex illis magnæ esse utilitatis, quæ venditorem latet.

Ad

Ad 1. argumentum in contrarium negamus;
 non seruari æqualitatem inter rem venditam
 & pretium, quia maior illa vtilitas fundi soli
 Poponico cognita non auget eius apud homi-
 nes æstimationem, quæ est immediata regula
 & mensura pretij iusti & humani; vnde eti-
 am hîc non habet locum *cit. l. 2. ff. de rescind.*
vend. cum vena illa adhuc latens in hoc statu
 plus non valeat. *Ad 2. distinguimus, Do-*
minus fundi habet ignorantiam rei venditæ,
negamus: scit quippe se vendere fundû cum
 omnibus iuribus ad venas metallicas, thesau-
 ros latentes &c. habet ignorantiam vtilitatis
 talis fundo de facto ad hærentis, esto; hoc
 enim non impedit iustam emptionem com-
 muni pretio factâ, vt patet in exemplo Phar-
 macopolæ supra adducto. Aliud est de gem-
 ma ignari rustici, siquidem vile pretium pro
 illa numeratum non est iuxta communem ho-
 minum æstimationem, ac proinde non iustum.
Ad 3. Negamus, Poponem in proposito casu
dolum commisisse, cum cuilibet jure concess-
um sit, vt fundum vtilitatis suæ, adeoque eti-
am thesauri & metalli eruendi gratiâ sibi
comparare queat. Non obstat, quod depre-
hensam in fundo venam metalli non indica-
uerit Domino, siquidem ad hoc non teneba-
tur. Ad 4. dicimus, venas metallicas, dum
patent, esse quidem magnæ æstimationis: at
verò quamdiu latent, non augere æstimatio-
nem

nem fundi, quia eadem res adhuc latens multò inferioris est pretij, quàm iam patens. Cæterùm quantumvis venæ metallicæ iam patentes magnæ sint æstimationis, possunt tamè nihilominus esse partes fundi, & metalla fructus quidam, quod secus est de pictura, in qua nec colores, nec artificiū sunt partes, aut fructus tabulæ, vt præter alios bene Lugo *Disp. 6. tit. num. 107.*

LXXIII. *Prilidianus Turca in nupero bello contra Imperatorem Rom. captus, diùq; inter catholicos detentus ex varijs colloquijs de fide Christiana valde erga hanc affici cœpit, eam tamen nō suscepit, sed liberatus mox in Turciam redijt; vbi post exiguum tempus extremè decumbens unum Christianum captivum clam alijs ad se vocat, ab eoque baptizari petit, probè iam se instructum affirmans; at iste Christianus nomine hoc indignus, & perversæ mentis homo noluit, nisi pro baptismo collato certa pecuniæ summa penderetur. Prilidianus avaritiam hanc in Christiano obstupescens sponte pecuniam istam, attamen solùm ad redimendam vexationem, aliàs fortè nec baptizandus, nec saluandus. Queritur. Vtrum licitè fecerit hoc Prilidianus?*

Videtur illicitè fecisse, ita pleriq; TT. cùm S. Thoma 2.2. q. 100. art. 2. Ratio est. Tum quia cooperatus est Simoniacò animo baptizanti. Tum quia per pecuniam aperuit & præmuniuit viam ad spirituale, quod in se nihil aliud